

Eisen domeinnamen gemeente Utrecht v2.1

1.1 Waarom eisen voor domeinnamen?

Veel applicaties van de Gemeente Utrecht zijn via de browser te gebruiken. Om bij een applicatie te komen wordt een bepaalde domeinnaam / hostnaam, met een Unified Resource Locator (URL) gebruikt. Dit is het adres en protocol waarop de applicatie te bereiken is. Door eisen voor domeinnamen aan te nemen, willen we het volgende voorkomen:

- Een project kan onnodig vertraging oplopen omdat partijen naar elkaar gaan kijken voor de juiste keuze van de domeinnaam.
- Doordat per project wordt gekozen voor een domeinnaam, is er geen uniformiteit over de domeinnamen heen. Dit gebrek in uniformiteit zorgt mogelijk voor verwarring bij klanten/partners en ondermijnt ook de 1-Utrecht gedachte waarbij we als gemeente naar buiten toe als één geheel willen overkomen.
- Binnen het project kan worden gekozen voor een niet-toekomstbestendige domeinnaam. Denk hierbij aan het kiezen van een domeinnaam waar een leveranciersnaam in voorkomt (die failliet kan gaan).
- Binnen het project wordt vaak niet nagedacht over de domeinnaam als het contract met de leverancier verlopen is. Hierdoor kan Utrecht de domeinnaam mogelijk niet zelf beëindigen waardoor gebruikers per abuis data kunnen achterlaten.

- Door een domeinnaam niet nog enige tijd bezet te houden nadat het project is afgelopen, kan het voorkomen dat kwaadwillenden het domein opkopen en hopen dat inwoners informatie naar dit adres mailen.
- Doordat een gekozen domeinnaam op vele plekken wordt gebruikt, waaronder technisch in netwerk/infrastructuur componenten, en binnen programmatuur (bijvoorbeeld in koppelingen), wil je zo snel mogelijk in het project duidelijkheid over de gekozen domeinnamen en bijbehorende subdomeinen voor een ontwikkelstraat.
- Over de projecten heen is er geen eenduidigheid in het gebruik van domeinnamen binnen de ontwikkelstraat (OTAP), waardoor gebruikers per applicatie andere type domeinnamen moeten gebruiken. Een voorbeeld is dat de ene applicatie via poortnummers of padnaam aangeeft in welke omgeving iemand zit, en de andere applicatie via een subdomein.

1.2 Reikwijdte

Er kan onderscheid gemaakt worden tussen websites en webapplicaties:

- Webapplicatie is een term die wordt gebruikt voor een programma dat op een webserver draait en via de webbrowser kan worden benaderd.
- Een website is een verzameling samenhangende webpagina's met gegevens, zoals tekst, afbeeldingen of video's.

Zowel een website als een webapplicatie kan door de gemeente (intern) of door een leverancier (extern) worden

gehost. Daarbij hebben veel websites en applicaties naast een productieomgeving ook een of meerdere test-/ontwikkel-/acceptatieomgevingen.

Deze richtlijn richt zich op interne en externe webapplicaties en interne en externe websites en ook hun bijbehorende test-, ontwikkel- en acceptatieomgevingen.

1.3 Algemeen principe

Het algemene principe voor domeinnamen is: een domeinnaam is herkenbaar, veilig en gedurende de levenscyclus van de applicatie onveranderlijk. Er zijn altijd uitzonderingen, en die mogen er ook zijn, mits goedgekeurd door de redactie en voorzien van een positief advies van de DISO.

1.3.1 Naamgeving

- Domeinnamen zijn voor mensen leesbaar en begrijpelijk.
- De domeinnaam is herkenbaar voor de doelgroep en het grote publiek en verwijst naar de geleverde dienst of product, of naar het inhoudelijke onderwerp van de site. Organisatie- & leveranciersnamen, systeemnamen, projectnamen, beleidsaanduidingen

en servernamen zijn in de regel minder geschikt en moeten daarom vermeden worden.

- De domeinnaam bestaat geheel uit kleine letters, waarbij verschillende woorden eventueel worden gescheiden door koppeltokens of punten. Waarbij punten worden gebruikt om een subdomein aan te geven.
- We gebruiken subdomeinen voor specifieke portalen of thema's.
- Domeinnamen moeten voldoen aan WCAG-richtlijnen (o.a. duidelijke schrijfwijze, geen verwarrende afkortingen).
- Domeinnamen vallen standaard onder utrecht.nl (en vormen daarmee dus een subdomein van utrecht.nl). Dus de vorm van [x].utrecht.nl, waarbij x een voor de inwoner herkenbare naam is.
- Een applicatie of website heeft één domeinnaam.
- Voor ontwikkel-, test- en acceptatie-omgevingen wordt ont, tst, acc opgenomen in de domeinnaam. In de vorm van [x].ont.utrecht.nl, [x].tst.utrecht.nl en [x].acc.utrecht.nl.
- Domeinnamen die horen bij samenwerkingsverbanden worden vaak aangevraagd door de gemeente Utrecht (zijnde de grootste partner) In dat geval kiezen we juist niet voor [x].utrecht.nl.
- Voor applicaties die op de Infra van common ground draaien, staan we (tijdelijk) domeinnamen in de vorm van [x].digitaal.utrecht.nl toe. Alle andere vereisten aan domeinnamen zoals hier genoemd gelden onverminderd.

1.3.2 Beveiliging

- De certificaten dienen we te registreren in CMDB, waaronder aanvraag, vernieuwing en intrekking.
- Overweeg domeinvarianten te registreren om typosquatting en phishing tegen te gaan (afhankelijk van context)
- Verplichte toepassing van DNSSEC: voor alle gemeentelijke domeinnamen.
- De versleuteling dient te voldoen aan NCSC Ict-beveiligingsrichtlijnen-voor-transport-layer-security-2025-05 (waaronder TLS 1.2/1.3 en HSTS)
- In geval van e-mail: Implementatie van SPF, DKIM en DMARC om spoofing en phishing te voorkomen.
- Toegang tot domeinnaam-beheerportalen wordt beperkt tot beheerde apparatuur of netwerken.
- Toegang tot domeinnaam-beheerportalen wordt beveiligd met MFA.
- Bij het opzeggen van een domeinnaam wordt in overweging genomen of het registreren van de domeinnaam door een derde partij tot schade kan leiden (bijvoorbeeld doordat de derde partij alle mail die naar het domein wordt gestuurd kan ondervangen).

1.3.3 Aanvraag en beheer

- Domeinnamen worden altijd via de centrale IT organisatie aangeschaft.
- Voordat een domeinnaam wordt aangevraagd, wordt de naam/de namen ter goedkeuring voorgelegd aan de Redactie.

- IPM is aanspreekpunt voor het aanvragen van domeinnamen.
- Elke applicatie heeft een ontwerpdocument waarin staat waar welke domeinnamen worden gebruikt in de achterliggende (infrastructurele) systemen.
- De leverancier moet wijzigingen in domeinnamen, op initiatief van de gemeente, tegen redelijke inspanning kunnen doorvoeren in de geleverde applicatie.
- Domeinnamen die door de gemeente Utrecht worden aangevraagd, worden gedurende de hele looptijd door de gemeente Utrecht beheerd.
- Bij domeinnamen die gebruikt worden door de gemeente Utrecht of die de gemeente Utrecht aanvraagt in het kader van samenwerkingsverbanden wordt de gemeente Utrecht als eigenaar opgevoerd.
- Het aanvragen van een domeinnaam verloopt via het service portaal (ServiceNow).
- Het wijzigen van de attributen (zoals eigenaar en einddatum) bij een domeinnaam verloopt via het service portaal (ServiceNow).
- Het wijzigen van de naamgeving van een bestaande domeinnaam is niet mogelijk. Hiervoor moet de oude domeinnaam worden opgezegd en een nieuwe domeinnaam worden aangevraagd.
- Het opzeggen (en daarmee verwijderen) van een domeinnaam loopt via service portaal (ServiceNow).
- De geregistreerde gegevens worden halfjaarlijks gevalideerd door de eigenaar en/of contactpersoon.

1.4 Borging

Om deze eisen te borgen worden de volgende randvoorwaarden gesteld:

- De medewerker die de subdomeinen van utrecht.nl daadwerkelijk aanmaakt, volgt deze richtlijn;
- In aanbestedingen worden standaard specifieke eisen uit deze richtlijn opgenomen;
- De Redactie en architecten adviseren proactief bij projecten waar dit speelt;
- IPM kolom wordt actief geïnformeerd.

1.5 Wijzigingen

1.5.1 Update van april 2026

Belangrijkste wijzigingen ten opzichte van v1.0:

- De keuze om standaard te kiezen voor een domeinnaam in de vorm van [x].utrecht.nl. Dit voor veiligheid en herkenbaarheid en het binnen de perken houden van het aantal domeinnamen.
- Het laten vervallen van het gebruik van [x].domstad.org voor interne web-applicaties en websites. Dit omdat we in het nieuwe werkplekconcept applicaties niet meer via een intern netwerk (waarvoor het domstad.org domein bedoeld was) benaderen. Het domstad.org domein wordt dan enkel nog gebruikt voor legacy en infrastructuur doeleinden, niet meer voor eindgebruikers.
- Het laten vervallen van de toevoeging van -intern aan domeinnamen van URLs voor intern gebruik. In de praktijk voegde dit niets toe. Daarnaast gaf het uitvoerige discussies over wanneer iets intern of extern is.
- Het tijdelijk toestaan van [x].digitaal.utrecht.nl voor CG. Dit in verband met gedelegeerd beheer voor CG in verband met overbelasting netwerkbeheer.
- Het alleen toestaan van .nl of .eu domeinen.

- Het toevoegen van richtlijnen voor beveiliging rond domeinnamen.
- Het toevoegen van een proces voor aanvraag, wijzigen en opzeggen van een domeinnaam.

1.5.2 Update van juni 2026 (v2.1)

Belangrijkste wijzigingen ten opzichte van v2.0:

- De eigenaar van een domeinnaam toegevoegd.
- Aangevuld dat bij het opzeggen van een domeinnaam in ogenschouw wordt genomen of een derde partij die de domeinnaam registreert iets kwaadwillends kan met het adres. Zoals bijvoorbeeld het installeren van een catch-all-mail-filter om mails die naar het domein worden gestuurd te ondervangen.

